

Sayın Bakanım, Sayın Meclis Başkanım, Değerli Divan, Meclisimizin Kıymetli Üyeleri, Basınımızın Değerli Temsilcileri, Değerli Konuklar;

Hepinizi şahsım ve Yönetim Kurulumuz adına saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama Filistin’de yaşanan insanlık dramı ile başlamak istiyorum. Sivil can kayıpları hepimizi derinden üzüyor. Dünya baş döndürücü bir gelişme çağını yaşarken, böylesine ilkel bir savaşın yaşanması, insani değerlerin hiçe sayılması, sivillerin öldürülmesi ve sağ kalanların temel insani ihtiyaçlardan yoksun bırakılması aklen, vicdanen ve hukuken kabul edilemez. Krizin daha da derinleşmemesi için çatışmaların en kısa sürede sona erdirilmesi ve bölgede barışın sağlanması en büyük temennimizdir. İnsan hakları ve barış, hepimizin koruması gereken evrensel değerlerdir.

Ekonomi gündemine geçmeden önce, mutluluğunu ve gururunu yaşadığımız bir gelişmeyi aktarmak istiyorum. 115 ülkenin sanayi ve ticaret odalarını bir çatı altında birleştiren Dünya Odalar Federasyonu’nun başkanlığına TOBB Başkanımız Sayın Rifat Hisarcıkıoğlu seçildi. Sayın Başkanımızı en içten dileklerle tebrik ediyorum. Ülkemizi başkan olarak en iyi şekilde temsil edeceğine inancımız tamdır.

Sayın Bakanım, Değerli Meclis Üyeleri,

Ekim ayını yine oldukça yoğun bir çalışma takviminde, siz kıymetli yol arkadaşlarımla, meslek komitelerimizle ve sektör temsilcileriyle temas halinde geçirdik. Sanayinin gündemini, talepleri ve ihtiyaçlarımızı yakın bir iletişimle devletimizin ilgili kurum ve kuruluşlarına aktarmaya devam ettik.

Son dönemde gerçekleştirdiğimiz temaslarımızda yeşil ve dijital dönüşüm konusu ön plana çıkıyor. Bunların yanında bir de kronik gündem maddelerimiz var. Her vesile ile dile getirdiğimiz, yüksek enflasyonla mücadelenin getirdiği sıkı parasal ortamda reel sektörün finansmana erişimi, artan kredi maliyetleri, sanaycinin yaşadığı işsizlik sorunu, girdi tedarikini ve ihracat hacmimizi büyük ölçüde etkileyen bir takım dış pazar düzenlemeleri gibi konularımız var. Ticaret Bakanımız Sayın Ömer Bolat Beyefendi bugün Meclisimizdeyken bunları aktarmamız bilhassa önemli.

Üretime ve ihracata ilişkin güncel verilere baktığımızda, sanayi üretiminde durgunluk gözlemliyoruz. Sanayi üretim endeksi Ağustos’ta bir önceki aya göre yüzde 0,8 gerilerken imalat sanayisi yüzde 1,3 geriledi.

İmalat PMI endeksi üç aydır, durgunluk anlamına gelen 50 eşik değerinin altında gerçekleşti. Yılın ikinci çeyrek büyüme verileri, sanayinin bir önceki yıla göre %2,6 küçüldüğünü göstermişti. Üçüncü çeyrekte de benzer bir gidişat var.

Ekonomide genel olarak zorlu faaliyet koşulları devam ediyor. Eylül ayı verileriyle tüketici fiyatlarında yaklaşık %61,5, hizmet üreticilerinde %80, yurtiçi üretici fiyatlarında %47,4, yurt dışı üretici fiyatları bazında %57,25 yıllık enflasyon yaşıyoruz. Oluşan belirsizlik, maliyet artışları ve fiyat oluşturmadaki zorluk üretimi olumsuz etkiliyor.

Ekim ayında elektrikte ve doğalgazda sanayiye uygulanan yüksek oranlı tarife artışları maliyetlerimizi yükseltiyor. Enerji ve emtia fiyatlarına bağlı olarak üretici fiyatlarında yukarı yönlü hareketin devam edebileceğini değerlendiriyoruz.

Yılın ilk üç çeyreğine ait dış ticaret verileri de yaşadığımız zorlukları yansıtıyor. Ocak-Eylül döneminde ihracat, bir önceki yıla göre değişmezken, ithalat ise %1,3 arttı. İhracatın ithalatı karşılama oranı %68 gibi oldukça düşük bir oranda.

Eylül ayında dış ticaret açığı 5 milyar dolar civarında gerçekleşti. Temmuz'da kaydedilen açık bunun yaklaşık iki katıydı. İki aydır cari açık ve dış ticaret açığımız geriliyor. Dış açıkların gerilemesi olumlu bir gelişmedir. Fakat bu gerilemede sanayi üretimindeki cansızlığın enerji talebini azaltmış olmasının payı büyük. Üretim arttığında dış açıklarımız da artıyor, üretim zayıfladığında dış açıklarımız azalıyor. Aslında bu olgu, ülkemizde üretimin ve ihracatın temel sorunudur. Bizim bu döngüden kurtulmamız gerekiyor.

Geçtiğimiz haftalarda, ekonomi gündeminde, büyüyerek enflasyonu düşürmenin mümkün olup olmadığı çokça tartışıldı. Bizler sanayiciler olarak, bunun mümkün olabileceğini biliyoruz. Fakat bazı koşulların oluşması lazım. Enflasyonla mücadele edilirken, verimsiz kamu harcamalarından tasarruf edilip, verimlilik odaklı bir kaynak tahsisiyle üretim artışı desteklenmelidir. Eğer üretimde ve ihracatta nitelik ve nicelik artışı birlikte sağlanır ise, büyüme ve dezenflasyon hedeflerine eşzamanlı olarak ulaşabiliriz. Kredi maliyetlerinin yüksek olduğu bu dönemde katma değerli, yüksek teknoloji ve düşük emisyonlu üretimin arttırılması ise güçlü destekler gerektirmektedir.

Bu çerçevede Merkez Bankası'nın, 5 Ekim'de ihracatçı firmalara yönelik reeskont kredilerinde düzenleme yaparak finansman maliyetini düşürmesi ve firma limitlerini artırması doğru istikamette bir uygulamadır. Buna karşın, reeskont kredisine başvurup limiti onaylanan firmaların kredi için bir aydan fazla bekletildiğine şahit oluyoruz. Firmaların bekletilmesi ve likiditeye vaktinde erişememesi ihracat faaliyetini olumsuz etkiliyor.

Sayın Bakanım,

Firmalarımızın yıllardır yaşadığı bir devir KDV sorunu var. KDV kanununda bir düzenleme yaparak firmaların devreden KDV alacaklarının iade edilmesi ya da mahsup yönüyle değerlendirilmesi gerekirken, bu konu bir türlü çözülüyor. OECD ülkelerinde devir KDV alacaklarının iade edilmediği ülke yok. Toplam tutarı yaklaşık 200 milyar TL'yi bulan bu kalemin bir an önce kullanılabilir bir likit varlığa dönüştürülmesi, finansman sorunu yaşayan reel sektöre can suyu olacaktır. Yani Sayın bakanım bizler krediye ulaşamazken, kamuyu faizsiz yaklaşık 200 milyar TL fonluyoruz.

Sanayiciyi boşuna yoran bunun gibi onlarca konu var. Teşvik, vergi, istihdam, gümrük düzenlemelerinin sadeleştirilmesi iş yapma kabiliyetimizi artıracaktır.

Mevcut dönemde tesis edilmekte olan politika çerçevesine baktığımızda olumlu bir gelişme var. Orta Vadeli Program'daki üretim odaklı ve rasyonel yaklaşım, 12. Kalkınma Planı'nda daha ayrıntılı bir yol haritası olarak karşımıza çıkıyor. Her ikisinde de yatırım ortamının iyileştirileceği, iş kurmanın ve iş geliştirmenin teşvik edileceği belirtiliyor. Bu metinlerde özellikle dijital ve yeşil dönüşüm vurgularını çok önemsiyoruz. İkiz dönüşümün artık söylemden çıkıp eyleme geçirilmesi gerekiyor.

Nitekim 1 Ekim itibarı ile ülkemizde geçiş dönemi uygulamaları başlayan Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması Türkiye için bir işaret fişeği. Bu süreçte devletimizin önce yasal düzenlemeleri ve çeşitli mekanizmaları hayata geçirmesi şarttır. Dünya genelinde karbon vergisi ve emisyon ticaret sistemleri norm haline gelirken, bizim bu düzenlemelere sahip olmamız ülkemizin aleyhinedir. Yapılan çalışmalar, gelecek on yılda Avrupa Birliği sınırda karbon düzenlemesinden doğacak maliyetlerin yıllık 2,5 milyar avroya ulaşabileceğini gösteriyor. Karbon fiyatlandırmasından zarar gören değil, fayda sağlayan ülkeler tarafında olabilmemiz çok önemli. Bu noktada, en büyük ticaret pazarımız olan Avrupa Birliği'nin emisyon ticaret sistemiyle uyumlu bir ets sistemini

ivedilikle hayata geçirilmeliyiz. Enerji geçişini ve sanayinin yeşil dönüşümünü sağlamak adına etkili tedbirler almalıyız. Yeşil dönüşümün düzenleyici çerçevesi İklim Kanunu olacak. Uygulama ve pratik kısmında ise Ticaret Bakanlığının koordinasyonu bizce çok isabetli. Çünkü Ticaret Bakanlığı, bütün sektörlerin üretimini etkileyen çok önemli düzenlemeleri hayata geçiriyor.

Sayın Bakanım,

Ülkemizde iş insanlarımız, sanayicilerimiz her koşulda daha fazla üretim, yatırım, ihracat yapma uğraşındalar. Çağın gereklerine olan farkındalığımız yüksek, yeniliklere açığız. Size öncelikle iş dünyasıyla kurduğunuz yakın iletişim ve iş ortamını iyileştirmek için yürüttüğünüz çok sayıda faaliyet nedeniyle teşekkürlerimizi sunuyorum.

Yeri gelmişken, Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılına güçlü bir başlangıç yapma hedefiyle, perakende sektöründe indirim kampanyaları düzenlenmesi çağrınıza Ankara Sanayi Odası olarak destek verdiğimizizi belirtmek istiyorum. Üyelerimiz bu konuda çok hassas ve özverili bir yaklaşım içerisindedir. Ülkemizin, milletimizin üstün faydasına gördüğümüz her konuda elimizi taşın altına koyuyoruz.

Ankara sanayicileri ve ülkemizin bütün sanayicileri adına, daha adil ve iyi koşullarda üretim ve dış ticaret yapabilmek için, ihtiyaç duyduğumuz birkaç hususu, bugün siz de buradayken vurgulamak istiyorum.

Bunlardan birincisi, Gümrük Birliği'nin mevcut yapısından kaynaklanan sorunlarımız var. Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve derinleştirilmesi zaten uzun süredir gündemde. Tarım, kamu alımı ve hizmet sektörünü kapsayacak şekilde güncellenmesi ticaret ve yatırım hacmini artıracaktır.

Rekabet gücümüzü kaybetmemek için aynı derecede önemli bir diğer konu, Avrupa Birliği'nin diğer ülkelerle imzaladığı serbest ticaret anlaşmalarında, ülkemizin de gümrük birliği üyesi olarak müzakere masalarında yer alabilmesi gerekiyor. Zira Birlik ile üçüncü tarafların imzaladığı yeni nesil serbest ticaret anlaşmalarında taraflar karşılıklı avantaj elde ederken, Türkiye bu anlaşmalardan olumsuz etkileniyor. Ticaret Bakanlığımızın bu olumsuz etkileri ortadan kaldırmak için üçüncü ülkelerle anlaşmalar yaptığını, müthiş bir çaba ortaya koyduğunu biliyoruz, ancak bu belli bir zaman gecikmesini beraberinde getiriyor ve çoğu zaman pazar kayıplarımız oluyor.

Güncellenmiş bir Gümrük Birliği anlaşmasına eklenecek bir maddeyle, karar alma süreçlerinde Türkiye'nin de masada yer alması, bu soruna en uygun ve ülkemiz açısından en hakkaniyetli çözüm olacaktır.

Bununla bağlantılı bir diğer konu, Kasım ayında oylanacak olan Revize Bölgesel Konvansiyon'dur. Bizim de içinde bulunduğumuz Avrupa Birliği menşe kuralları açısından Konvansiyon'un önemi hayli yüksek. Bu konuda da Avrupa Komisyonu'nun attığı son adımlar ülkemiz aleyhine bir asimetri doğurdu. Menşe sisteminde biz Gümrük Birliği üyesi olduğumuz için AB'ye yapılan ihracatta bazı koşullarda telafi edici vergi öderken; Konvansiyon'a taraf olan ülkeler, kümülyasyon dışı ülkelere ithal ettikleri ürünler için bir vergi ödemeyecekler. Yani ihracatçı üreticilerimiz, rekabet kaybı yaşayacaklar. Buna rağmen konuya daha geniş perspektiften bakmamız gerekiyor. Avrupa Birliği pazarı bizim için önemli. Konvansiyondaki konumumuzu netleştirmeliyiz. Konvansiyonu kabul etmemenin maliyeti daha yüksek olabilir. İhracatımız azalabileceği gibi, orta ve uzun vadede yeni yatırım çekmek veya mevcut yatırımları ülkemizde tutmak zorlaşabilir.

Bir diğer önemli konu da vize serbestisi ve taşıma kotalarında yaşadığımız sorunlar. Bu ay Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu olarak gerçekleştirdiğimiz uluslararası temaslarımızda da ısrarla gündeme getirdim. Malların serbest dolaşımı için anlaşmamız var ama diğer taraftan taşıma kotaları mallarımızı Avrupa pazarlarına ulaştırmamızı kısıtlıyor. Ürünlerimizi serbest dolaşıma soktuğumuz ülkeler, bunları üreten sanayicilerimizi sınırda bekletiyor, vize vermiyor, iş insanlarımız zaman zaman ürünlerini fuarlarda bile sergileyemiyor. Bunun üzücü bir örneğini yakın zamanda üyelerimizle yaşadık. 12-16 Ekim tarihlerinde Milano'da Food Expo fuarına katılacak olan 28 üyemiz, "planlanan seyahatin amacı ve şartlarına ilişkin sunulan gerekçeler inandırıcı değildir" denilerek reddedildi. Bu yapılanın ne kadar yanlış ve hakkaniyetsiz olduğu ortada.

İhracatımızın yaklaşık yüzde 40'ını, ithalatımızın yüzde 30'unu Avrupa Birliği ile yapıyoruz. Biz de Birliğin en büyük 6. ticaret partneriyiz ve önemli bir stratejik ortağıyız. Sayın Bakanım, ilişkilerin daha makul olduğu cari dönemde bu sorunları, Türkiye'nin eksik kriterleri varsa tamamlaması ve etkin bir diplomasi yoluyla hızla çözüme kavuşturabileceğinize inanıyoruz.

Sayın Bakanım, Kıymetli Yol Arkadaşlarım,

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılına büyük hedeflerle giriyoruz. Bu hedefler küresel bir üretim ve ihracat üssü olmak ve dünyanın en büyük ilk 10 ekonomisi arasında yer almaktır. Çağdaş bilimsel gelişmelerin ışığında ilerleyerek, her alanda bilgiden ve teknolojiden istifade ettiğimiz, nitelikli üreten, her ferdinin özgür, mutlu ve müreffeh olduğu bir ülke olmak için hep beraber gayret ediyoruz.

Kalkınmanın temel paydaşlarından olan iş dünyasında, son yılların ekonomik sorunlarına karşın, üretme azmi ve kararlığı hiç değişmemiştir. Reel sektör, verilen destekleri azami ölçüde değerlendirmiştir.

Ankaralı sanayicilerimiz bu hususta kayda değer bir performans göstermiştir. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2022 Araştırmasında, Ankara Sanayi Odası üyesi 39 sanayi kuruluşunun yer alması yine gurur kaynağımız oldu. Ankara, Listede 152 sanayi firması olan İstanbul ve 40 firması olan Kocaeli'nden sonra en çok firması olan üçüncü kentimiz oldu. Listedeki Ankara firmalarımız üretimden satışlar, brüt katma değer ve ihracat paylarını da belirgin ölçüde arttırdı. Listede yer alan tüm firmalarımızı can-ı gönülden kutluyor ve başarılarının devamını diliyorum.

Cumhuriyetimizin 100. Yılına giderken yeni bir büyüme hikâyesi yazmamız gerektiği aşikârdır. Bu hikâyede, ithal ettiğimiz ürünlerin rekabetçi olanlarının yerli üretimini desteklemeli, yüksek teknoloji ve katma değerli ürünler üretmeli ve verimliliği arttırmalıyız. Kaliteli ve sürdürülebilir bir büyümenin imalat sanayisi ile sağlanacağı gerçeğini de unutmamalıyız.

Bu düşüncelerle sözlerime son verirken, Ticaret Bakanımız Sayın Prof. Dr. Ömer Bolat'a teşekkürlerinden ötürü teşekkür ediyor, Cumhuriyetimizin 100. Yıl dönümünü kutluyor, başta Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere, tüm şehitlerimizi, gazilerimizi ve kahramanlarımızı saygı, minnet ve şükranla anıyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım,

Yeniliklere adaptasyon yeteneğimiz genç nüfusumuzla bir araya geldiğinde, girişimcilik açısından son derece elverişli bir iklim ortaya çıkıyor. Aynı zamanda genç girişimcilerimizin iş fikirlerinin hayata geçmesi için güçlü desteklere ihtiyacı olduğunu biliyoruz.

Sayın Bakanım Odamızın da üyesi pırıl pırıl iki genç girişimci kızımızın sizlere kısa bir sunumu olacak.